3. Conciliorum Oecumenicorum decretal. Edizione bilingue. A cura di Giuseppe Alberigo, Giuseppe L. Dossetti, Perikles-P. Joannou, Claudio Leonardi, Paolo Prodi, Hubert Jedin. Bologna: Edizioni Dehoniane, Istituto per le scienze religiose, 2002. XXI+1135 p.

4. Herodoti historiae. Tomus 1. Libros I-IV continens. Recognovit brevique adnotatione critica instruxit N. G. Wilson, collegii Lincolnensis apud Oxonienses Socius. Oxonii: E Typographeo Clarendoniano, 2015. XIII+471 p.

5. Srawley J. H. The Epistles of St. Ignatius, Bishop of Antioch. Translations of Christian literature. London: Society for Promoting Christian Knowledge, 1919. VII+132 p.

6. Mommsen T., Meyer P. M. Theodosiani libri XVI cum constitutionibus Sirmondianis et leges Novellae ad Theodosianum pertinentes. Textus cum apparatu. Vol. 1. Ed. 2. Berolini: Apud Weidemannos, 1954. 931 s.

DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-108

THE TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL LAW IN THE ERA OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Palyuh O. M.
PhD in Economics,
4th year student
Institute of Law of State Tax University
Irpin, Ukraine

Палюх О. М.
кандидат економічних наук,
студент VI курсу
Навчально-науковий інститут права
Державного податкового
університету
м. Ірпінь, Україна

Еволюція міжнародного правопорядку під впливом штучного інтелекту знаменує собою початок нової епохи юридичної доктрини, де традиційні концепції права зазнають докорінної реконструкції. Як зазначає Ю.В. Кривицький, інтеграція штучного інтелекту в правову матерію вимагає не просто адаптації існуючого нормативного масиву, а створення принципово нової архітектури міжнародно-правового

регулювання [1, с. 91]. На відміну від попередніх технологічних революцій, інтеграція штучного інтелекту в правову матерію вимагає не просто адаптації існуючого нормативного масиву, а створення принципово нової архітектури міжнародно-правового регулювання, яка враховуватиме унікальну природу автономних систем прийняття рішень. Ключового значення набуває питання розробки правових механізмів забезпечення прозорості та підзвітності алгоритмічних систем, що передбачає формування міжнародних стандартів розробки та впровадження технологій штучного інтелекту. Набирає вагомості проблема гармонізації національних підходів до регулювання штучного інтелекту та створення єдиного міжнародно-правового простору для розвитку цих технологій.

Доктринальне переосмислення концепції міжнародної правосуб'єктності в епоху цифрової трансформації стикається з безпрецедентним викликом – необхідністю юридичної кваліфікації дій систем штучного інтелекту. Традиційна парадигма міжнародного права, що базується на волевиявленні держав та міжнародних організацій, потребує суттєвої модифікації для інтеграції нового типу автономних акторів [3]. Особливої гостроти набуває питання атрибуції міжнародно-правової відповідальності за дії штучного інтелекту, що виходять за межі первинного програмування. Виникає необхідність розробки нових концептуальних підходів до визначення правового статусу систем штучного інтелекту, що враховували б їх здатність до самонавчання та автономного прийняття рішень. У контексті посилення автономності систем прийняття рішень надзвичайно важливим стає забезпечення непорушності та всебічного захисту основоположних прав і свобод людини.

Аналізуючи трансформаційні процеси в міжнародному праві під впливом технологій штучного інтелекту, можна виділити такі фундаментальні вектори розвитку:

конституювання нової системи міжнародної правосуб'єктності, що передбачає інтеграцію штучного інтелекту в існуючу ієрархію суб'єктів міжнародного права та розробку механізмів правової відповідальності за алгоритмічні рішення, включаючи створення спеціальних міжнародних інституцій з нагляду за розвитком технологій штучного інтелекту;

формування концепції цифрового суверенітету держав в умовах транскордонного функціонування систем штучного інтелекту, що вимагає переосмислення класичних принципів територіальної

юрисдикції та розробки нових механізмів захисту національних інтересів у цифровому просторі [4, с. 69-70];

інституціоналізація нової парадигми міжнародного економічного права, орієнтованої на регулювання глобального ринку технологій штучного інтелекту та захист інтелектуальних прав на алгоритмічні рішення, з урахуванням необхідності забезпечення справедливого розподілу технологічних ресурсів між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються.

Реконцептуалізація міжнародного гуманітарного права в контексті застосування автономних систем озброєнь, що вимагає розробки нових стандартів захисту прав людини в умовах алгоритмізованих військових конфліктів та створення механізмів контролю за розробкою та використанням автономних систем озброєнь.

Інноваційним аспектом трансформації міжнародного економічного права стає формування специфічного правового режиму для продуктів штучного інтелекту. Виникає необхідність юридичної кваліфікації результатів алгоритмічної творчості та визначення правового статусу інтелектуальних продуктів, створених автономними системами [3]. На перший план виходить необхідність створення дієвих інструментів протидії технологічній монополізації та забезпечення справедливого й рівноправного доступу різних країн до стратегічних технологій штучного інтелекту. При цьому важливим аспектом є формування міжнародних стандартів якості та безпеки технологій штучного інтелекту, а також створення механізмів сертифікації та валідації алгоритмічних систем.

Революційних змін зазнає міжнародне кримінальне право, де формується новий напрям юридичної думки – кримінально-правова кваліфікація діянь за участю штучного інтелекту. Виникає потреба у розробці доктринальних підходів до встановлення причинно-наслідкових зв'язків між алгоритмічними рішеннями та їх суспільно небезпечними наслідками. У сучасних умовах постає нагальна потреба чіткого визначення меж юридичної відповідальності для різних учасників екосистеми штучного інтелекту: розробників, операторів та власників систем. Необхідним стає формування нових складів міжнародних злочинів, пов'язаних із зловживанням технологіями штучного інтелекту, та розробка механізмів міжнародного співробітництва у протидії таким злочинам.

У сфері міжнародного екологічного права формується інноваційний напрям правового регулювання – екологічна безпека використання штучного інтелекту. Потенціал автономних систем у прогнозуванні та

запобіганні екологічним катастрофам створює передумови для формування нового інституту міжнародного права – права екологічної безпеки штучного інтелекту [3]. Нагального опрацювання потребують правові механізми притягнення до відповідальності за екологічні правопорушення, що здійснюються автономними системами під час моніторингу та адміністрування природоохоронних ресурсів. Пріоритетним напрямком постає формування глобальних уніфікованих стандартів екологічної безпеки для розроблення та впровадження штучного інтелекту, включаючи розробку комплексних методологій оцінювання впливу цих технологій на природні екосистеми.

В умовах стрімкого розвитку технологій штучного інтелекту особливого значення набуває міжнародне співробітництво у сфері стандартизації та сертифікації алгоритмічних систем. Виникає необхідність створення міжнародних механізмів оцінки відповідності систем штучного інтелекту встановленим вимогам безпеки та етичним принципам. При цьому важливим є забезпечення балансу між інтересами розвитку технологій та захистом фундаментальних прав і свобод людини. Як слушно зазначає Н.О. Попова, практично всі проблемні аспекти розвитку і впровадження штучного інтелекту пов'язані із недосконалістю нормативно-правового регулювання відповідних суспільних відносин як на міжнародному, так і на національному рівнях [2, с. 444].

Література:

1. Кривицький Ю. В. Штучний інтелект як інструмент правової реформи: потенціал, тенденції та перспективи. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2021. № 119 (2). С. 90-99. DOI: https://doi.org/10.33270/01211192.90

2. Попова Н. О. Міжнародно-правове регулювання штучного інтелекту: сучасний стан та перспективи. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 4. С. 105-108. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/105

3. Правове регулювання штучного інтелекту: міжнародний досвід та українські перспективи. Pravo.ua : вебсайт. URL: https://pravo.ua/pravove-rehuliuvannia-shtuchnoho-intelektu-mizhnarodnyi-dosvid-ta-ukrainski-perspektyvy/ (дата звернення: 08.02.2025)

4. Шевченко А., Кудін С., Косілова О. Вплив штучного інтелекту на реалізацію прав і свобод людини і громадянина в Україні. Legal Bulletin. 2023. С. 65-74. DOI: https://doi.org/10.31732/2708-339X-2023-08-65-74